

2. НАЧАЛОТО НА МОЯ ЖИВОТ

2.1. Моят роден край

Роден съм на 21 юни 1934 г. в село Ореховица, Плевенска област. В тази част на Дунавската равнина повечето села по онова време са били сравнително големи, с по няколко хиляди жители. Основният поминък на живеещите в тях е земеделие и скотовъдство.

Село Ореховица се намира на 30 километра от гр. Плевен в северозападна посока. Селото е разположено на десния бряг на р. Искър между три сравнително високи хълма. Тези хълмове разделят селото на три части (махали), които се събират в центъра на селото. Махалите се наричаха Горния край, Долния край и Алийца. През Алийца и центъра на селото преминава път (шосе), което идва от гр. Плевен, през Долна митрополия и Тръстеник, преминава през Ореховица и по моста на р. Искър продължава към района, западно от реката, към селата Брегаре, Ставерци, гр. Кнежа и други населени места.

Този път още от детството ми беше относително оживен и важна пътна артерия за района.

С него са свързани и някои от спомените ми от детските години.

Ранната история на заселване на землището на родното ми село датира от тракийско време от племената даки, мизи и койлалети. След разбиването на даките и завладяването на Мизия през 70-те години от новата ера в района е разквартируван един от римските легиони. Поради високия за времето стандарт на живот и изискванията на римското градоустройство през това време, античният град Ескус, който се намира в землището на с. Гиген, е снабдяван с вода от местността „Царевец“ над Горната махала в селото. Този каптаж и водопровод и до днес може да се види при разкопаване на някой от дворовете на селото. Край селото има дърен римски път.

Църквата на селото, която се казва „Свети Симеон Стълпник“, е обявена за паметник на културата. Построена е с волните пожертвувания и труд на местното население и бежанците от Беломорска Тракия и Македония, заселили се тук след Освобождението от Турско иго. Официално е открита и осветена през 1896 г. от врачанския митрополит Константин. По-късно е изписана от Никола Попов, ученик на Данаил Несторов от Дебърската зографска школа.

Карта на района, в който се намира с. Ореховица

Църквата на с. Ореховица

Училището в с. Ореховица

Аз съм роден и съм живял в махалата Алийца, недалече от центъра на селото. Кирпичената ни двуетажна къща с четири стаи се намираше сравнително по-далече от шосето на баира, до която е направен от родителите и братята ми черен път до шосето. Фактически нашата къща беше последната в района към полето. Съседи имаме към южната и източна посока на двора ни, а към северна и западна бяха тревни поляни. На север, недалече от къщата ни, започваше полето с нивите. Къщата е построена от родителите и братята ми. Майка ми е разказвала, че като бебе съм лежал в цедилото (така се казваше малко одеяло с връзки за завързване към тялото, за да се носи бебето на

Сградата на Основно училище „Христо Смирненски“ е забележителна със своята архитектура. В двора на училището се намира и паметникът на загиналите през Балканската война 1912 – 1913 г., Между съюзническата война 1913 г. и Първата световна война 1914 – 1918 г. Паметникът е от пирамидален тип. Датата на откриване е 1 януари 1914 г.

Паметникът в двора на училището

гръб), вързано на клоните на едно дърво, докато те са работили на къщата. Кирпича за къщата са си правили сами на поляната до двора. Първоначално е била завършена само една стая на долния етаж, където сме живели цялото семейство, а след това дори през времето, когато бях на 8 – 9 години, продължаваше да се дострояват другите стаи. Дори едната стая на първия етаж дълги години се използваше през зимата за обор на кравите, които имахме.

Едни от спомените ми от детските години са свързани със зимите, когато винаги падаше много сняг и се задържаше продължително време. Тогава пътят до шосето беше непроходим и баща ми и братята ми с доста усилия разривах снега с лопати, за да се направи пътека до шосето. Преспите сняг понякога достигаха 1 – 2 метра, но на мен ми изглеждаха много високи, защото когато вървах по пътеката, не се виждаше нищо освен снежната пъртина.

Поради отдалечеността на къщата ни от шосето, където имаше чешма, от която носехме вода за пиене и за други нужди, в това число и за животните, баща ми е изкопал кладенец близо до двора на поляната до нас. Кладенецът не беше в двора, защото по някакъв начин са определили, че само там в района има вода под земята.

Дворът беше сравнително голям, но не равен. В по-високата част имаше градина с овощни дръвчета (основно сливи и ябълки), но не съм запомнил да сме събирали много плодове. Имаше неголеми поляни с трева, а също кошара за няколко овце, които винаги сме отглеждали. Имаше също така плетен от клони и покрит със слама голям „кош“, в който се пазеше царевичата за животните, навес за волската кола, която помня, че винаги сме имали. Без тази кола и кравите (воловете) е невъзможно да се занимава човек със земеделие по онова време на село. Семейството ми имаше малко земя, с която едвам се изхранвахме. Запомнил съм разговори между майка ми и баща ми през пролетта, когато те бяха загрижени дали ще ни стигне брашното до новата реколта. Ние притежавахме 39 декара земя във вид на отделни парцели, които бяха на доста голямо разстояние един от друг. Може би най-големият парцел беше недалеч от дома ни, не повече от километър. В този парцел беше лозето и бостанът ни, а също така се сееше жито и царевича. За да може да се изхранва семейството ми, баща ми и по-големите ми братя обработваха още чужди ниви на по-заможни съселяни.

Едно от нещата, които съм запомнил като малък, беше това, че майка ми тъчеше на стан освен памучни и вълнени платове, и шарени черги, които постилахме на пръстения под. Дрехи шиехме от изтъканите платове. Имахме и други домашни приспособления за обработката на вълна и памук. В градината на двора винаги садяхме памук. Значително по-късно се появиха платове в единствения магазин в селото.

Между другото, в селото ни имаше само няколко богати семейства със земя от 300 и повече декара, доста повече средно богати с около 150 декара. Болшинството от семействата бяха със земя по-малко от 100 и от 50 декара. Землището на селото ни беше повече от 60 000 декара.

В този регион на Дунавската равнина земята е плодородна и затова основният поминък на хората в селата беше земеделието.

Родното ми селото, освен с разположението си на важен за региона път и със сравнително многобройното си население, беше известно и с възможностите в образованието на децата и младежите. Във всяка от махалите имаше малки сгради за обучението на децата в първо и второ отделение (клас), а в центъра имаше голяма двуетажна сграда, в която се обучаваха децата от 3 отделение до 7 клас. През 50-те години в тази сграда беше създадена гимназия, в която са се обучавали деца и от съседните села.

Помня, че през 40-те години в селото ни имаше Земеделско училище.

Читалището в селото ми развиваше много активна дейност както сред децата, така и сред възрастните.